

Universitat Autònoma
de Barcelona

Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia

Treball de Fi de Grau

Resum executiu

Urbanisme feminista, proposta de transformació de la plaça Frederic
Mompou de Sabadell

Autora: Palmira Gil Cornejo

Tutor: Josep Espluga Trenc

Data: 3/06/2020

Grau en Sociologia

En aquest treball es planteja l'espai com una construcció social. Es parteix de les teories de l'urbanisme feminista, que fan un qüestionament radical dels principis del urbanisme normatiu i plantegen que "si no es consideren les necessitats derivades de les tasques socials de cura, la configuració de l'espai en on es desenvolupen les activitats diàries pot generar desigualtats" (Col·lectiu Punt 6, 2019:97).

A partir d'aquestes idees, es fa una diagnosi de la plaça Frederic Mompou de Sabadell. L'objectiu és detectar en quins aspectes es desenvolupa aquest biaix patriarcal i posteriorment transformar-lo. Per fer la diagnosi s'han fet entrevistes d'un format similar a les Guerrilles etnogràfiques i observacions. Els resultats es valoren de forma quantitativa i qualitativa això permet tenir una visió de conjunt (micro i macro).

Les preguntes inicial són:

- Com influeix la plaça Frederic Mompou de Sabadell en la satisfacció de les necessitats de la vida quotidiana dels veïns/es?
- Com es pot transformar un espai públic i de relació tenint en compte la seguretat des de la perspectiva de gènere?

Per respondre a les preguntes s'utilitzen tres conceptes definits pel Col·lectiu Punt 6 (2019) per una banda, el concepte de vida quotidiana, que permet dimensionar les activitats dels veïns/es en diverses esferes. Per altra banda, el concepte d'espai públic i de relació i el concepte de seguretat, que permeten materialitzar en la plaça els principis d'una ciutat cuidadora. Perquè un espai públic i de relació sigui cuidador ha de complir cinc característiques: la proximitat, la vitalitat, la diversitat, l'autonomia i la representativitat. Perquè un espai sigui segur ha de complir sis característiques més: ha de ser un entorn senyalitzat, visible, vital, vigilat, equipat i comunitari.

Els resultats constaten la hipòtesis de partida assenyalant que la plaça Frederic Mompou té diverses mancances que dificulten les activitats de la vida quotidiana de l'esfera reproductiva, pròpia i comunitària. El principal aspecte desfavorable és la baixa vitalitat. Per altra banda, la gran fortalesa és la proximitat amb altres d'equipaments quotidians. La resta de característiques tot i no ser grans mancances tenen força marge de millora.

Tenint en compte les onze característiques anteriors es proposen deu actuacions per transformar la plaça.

1. Traslladar activitats grupals del gimnàs a la plaça.
2. Obrir la plaça les 24 hores del dia i instal·lar un porxo a l'entrada del Gimnàs amb plaques solars tèrmiques.
3. Recuperar l'àrea de jocs infantils i col·locar màquines d'exercici.
4. Habilitar un punt de suport i derivació en casos d'agressions masclistes o lgtbiq+fòbica al carrer.
5. Mantenir l'espai net, cuidat i amb vegetació.
6. Implantar superfícies podotàctils en els recorreguts més habituals.
7. Pintar un mural que visibilitzi a dones esportistes, proposar un canvi de nom de la plaça i recuperar la placa de la xemeneia en reconeixement de la història tèxtil.
8. Instal·lar cartells i senyalitzacions per orientar-se.
9. Millorar la il·luminació.
10. Formalitzar els espais de trobada i socialització i crear-ne de nous.

Amb aquest anàlisi i la proposta d'intervenció s'arriba a diverses conclusions. La primera conclusió és que l'espai públic no és neutre. Les activitats de la plaça vinculades a l'esfera reproductiva, la pròpia i la comunitària han quedat relegades a un segon pla, afavorint que la plaça sigui un lloc de pas i no estigui del tot condicionada per realitzar aquestes activitats.

La segona conclusió coincideix amb la visió del Col·lectiu Punt 6 (2019) quan afirmen que les transformacions que es facin han de ser substancials, no un pedaç del sistema. Tenint en compte aquesta condició, les aportacions i l'abast d'aquest treball són limitats. Altres raons que limiten l'abast són: en primer lloc, que les necessitats i la forma d'utilitzar l'espai no són universals, sinó canviants i heterogènies. L'actual situació de distanciament social degut al COVID-19 s'haurà de valorar com influeix en la utilització de l'espai públic. La segona raó prové de la metodologia utilitzada. Des de l'urbanisme feminista es proposa que la diagnosi i la transformació es faci de forma conjunta amb els veïns/es. Tenint present el format del treball s'ha procurat que la metodologia fos el més similar possible. En qualsevol cas, si es volgués realitzar la transformació, abans, caldria fer un procés participatiu per ampliar la diagnosi i consensuar aquestes o altres propostes de millora.

Així doncs, el treball sí que podria tenir un impacte en la vida quotidiana dels veïns/es de la plaça, però no són prou substancials. A partir d'aquí, es posa de manifest que s'han de revisar els criteris d'urbanització actuals. Això planteja un motiu per abordar un treball d'anàlisi i d'intervenció més complet per transformar els espais del barri, el districte i la ciutat des d'una perspectiva feminista que tingui en compte les activitats de l'esfera reproductiva, la pròpia i la comunitària.